

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

מפני נחש שבו. פ"ה ארס של שרף צלל ור"ח פי העמוד שצמחו שמתעגל צמחו כמין גבעול ומתקבלין בו זרע הצלל אותו העמוד נקרא נחש של צלל: **הבא** שבר איקרי. ואפ"ה פוסל המקוה והא דלאמר צפ"ק דמכות ^(א) דיין מווג אינו פוסל את המקוה אפילו כשיש בו ג' לוגין מים שאובין משום דחמרא מויגא מיקרי שאני שר דכל עיקרו אינו אלא מים ועוד דהתם מיקרי חמרא מויגא וסו חמרא עליוי ופירי לא פסיל המקוה: **כדי** שימוגנו ועימוד על רביעית. משמע דכוס של צרקה טעון מויגה וכן צפרק ג' שאכלו (ברכות ד:.) ובהמוכר פירות (ב"ב דף טז:.) אחר ואין מצרכין עליו עד שיתן לתוכו מים ותימה דצפרק שלשה אכלו (ברכות נא.) אמרינן עשרה דברים נאמרו צדוק של צרקה וטעמי חי ומירך רש"י דחי דקאמר היינו שיתנו חי צדוק ואחר כך ימוגו לאפוקי שלא ימוגו צדוק זה ויתנו צדוק אחר שמצדק עליו ור"ת מפרש דחי היינו מווג ולא מווג דלאמר צפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף ע.) אינו חייב עד שיטעה יין חי ומוקי ליה במוג ולא מווג ונותן בו קלת מים בתחילת הצרקה וצברת הארץ מוסקי עליו מים עד שיהא מווג כראוי כדלאמר צפ"ג שאכלו (ברכות נא.) שמוסקי צברת הארץ והיינו מים ולא כמו שפירש סו בקוונט' שמוסקי יין ובני נצובה מפרשים דחי קאי ארס ולאפוקי כוס שצור כולוהו עשה לה צדוקים קאי אכוס ושיתן חי צדוק כדלאמר (ב"ב ד:.) שצירתן זו היא מיתתן וצפרק צתרא דמכות (דף טז:.) אמר ריסק ט' נמלין ואחד חי ר"ל אותו חי שלם ^(א): **ויעמוד** על רביעית. נראה כמו שפי' רש"י בהמוליא (שבת דף עו:.) דכוס של צרקה רריך שיהא זה רובע רביעית הלוג כדי שימוגנו ויעמוד על רביעית הלוג ולא כטועים שפירשים רובע רביעית הקצ דהיינו על רביעית הקצ דהיינו לוג דהא חשיב הך דשאר משקין צרביעית דמייתיה הכל ומשמע הכל ובהמוליא (שבת דף עו:.) דהיינו שיעור כוס יפה אחר מויגתו והנהו דחשיב צדוקי הוי רביעית הלוג מדחשיב רביעית שזן לנזיר דיליף מקרא צתודה דהוי חזי שיעור של תודה ותנן צפ"ג שמי מלות (מנחות דף פח:.) חזי לוג שמן לתודה ועוד מני התם ז' מדות של לח היו צמקדש רביעית הלוג מה היא משמשת רביעית מים למזרע רביעית דס שזן לנזיר וחשיב מים רביעית דס מטמא צאהל דהיינו רביעית הלוג כדמשמע צפרק כ"ג צדוק (דף נג:.) דלאמר חזי קצ ענמות וחזי לוג דס לכל רובע קצ ענמות ורביעית דס לא לכל ופריך נמי התם ותו

^(א) דלא אצלל ופסא. שלא גדלו זרע ויש להן ארסן צללל: נחש שבו. ארס שרף הצלל: ופוסל את המקוה. כשאר מים שאובין: **מסקיף** לה רב כהנא מה צין זה למי זכע. ופשיטא דפוסל: **שיכרא** מיקרי וסד"א אין עליו סס מים: פרוין ריבועי שיכרא. תרי לוגין דלוג רובע קב: **המוליא** יין. צבצת: **כדי** מויגא פוס. כמו שנותנין יין חי צדוק כדי למוגו צמחים: **רובע רביעית**. רובע לוג יין חי: **וקאני** סיפא. דהמוליא יין ושאר כל המשקין הולאתן צרביעית דהיינו לוג: **ומדחסס**. צהולאת שבת צעינן על חד דיין ארבע דשיכרא דציין מני רובע רביעית וזשאר כל המשקין מני רביעית: **הא נמי**. גבי עירוב צעינן ארבע ואמר רב לעיל ונ"ל מערבין צמחי רביעיות יין אלמא דשיכרא תרי לוגי צעינן: **דסי פסא**. של רביעית לוג שרף צפרק וכסא צפרא וסמקין עלייהו: **אנל** גרוגרות. של תרומה צשוגג: **בוזא**. צשוה זוז: **וקא משלס** ליה. תמרים היקרים מגרוגרות ולא שילס לו לפי מדה אלא לפי דמים: **אלמא סמריס עדיפי**. ומנן לעיל גבי עני צדוקין קצ גרוגרות ואמר רב וכן לעירוב ור"ש תמריס דודאי סגי לכו צהכי: **א"ל** אצי. מהא לא תשמע דתמריס עדיפי לעולם גרוגרות עדיפי ולפי דמים משלס ומאי צרקה דקפיץ עליה צינא לוקחים ולענין עירוב צעינן טפי מקצ: **שסיפא**. מאלל שעושין מקמח קלי שנתיבש צתור ונותנין דבש לתוך התצביל: **שרגושי**. תרודין: **קליות**: **צוני**. מלות: **מתצבא**. דלאה: **כצוי** דרעיישא **דניסן**. צפיעי צק: **סוגיני דערבא**. קיסמין של ערבה: **ונכציה**. יעשה מהן גחלת ויללה צהן אותו צשר וניכול: **חמרא מרקא**. יין מווג: **כדי** לאכול בו. כל שהוא לפתן שיצורו סעודות: **כדי** לאכול הימנו. שיהו כל שמי הסעודות ממנו: **צשר חי** אינו לפתן וצעינן כדי לאכול ממנו: **צשר ללי**. פליגי ציה אי הוי ליפתן אי לא: **טפסקי**. חמיות: **גדי ענייס**. שלש על שלש מקבלין טומאה לעניים: **גדי עשירים**. שלשה על שלשה מקבלין טומאה אף לעשירים: ^{ה"ג}

^(א) דלא אצלל ופסא. שלא גדלו זרע ויש להן ארסן צללל: נחש שבו. ארס שרף הצלל: ופוסל את המקוה. כשאר מים שאובין: **מסקיף** לה רב כהנא מה צין זה למי זכע. ופשיטא דפוסל: **שיכרא** מיקרי וסד"א אין עליו סס מים: פרוין ריבועי שיכרא. תרי לוגין דלוג רובע קב: **המוליא** יין. צבצת: **כדי** מויגא פוס. כמו שנותנין יין חי צדוק כדי למוגו צמחים: **רובע רביעית**. רובע לוג יין חי: **וקאני** סיפא. דהמוליא יין ושאר כל המשקין הולאתן צרביעית דהיינו לוג: **ומדחסס**. צהולאת שבת צעינן על חד דיין ארבע דשיכרא דציין מני רובע רביעית וזשאר כל המשקין מני רביעית: **הא נמי**. גבי עירוב צעינן ארבע ואמר רב לעיל ונ"ל מערבין צמחי רביעיות יין אלמא דשיכרא תרי לוגי צעינן: **דסי פסא**. של רביעית לוג שרף צפרק וכסא צפרא וסמקין עלייהו: **אנל** גרוגרות. של תרומה צשוגג: **בוזא**. צשוה זוז: **וקא משלס** ליה. תמרים היקרים מגרוגרות ולא שילס לו לפי מדה אלא לפי דמים: **אלמא סמריס עדיפי**. ומנן לעיל גבי עני צדוקין קצ גרוגרות ואמר רב וכן לעירוב ור"ש תמריס דודאי סגי לכו צהכי: **א"ל** אצי. מהא לא תשמע דתמריס עדיפי לעולם גרוגרות עדיפי ולפי דמים משלס ומאי צרקה דקפיץ עליה צינא לוקחים ולענין עירוב צעינן טפי מקצ: **שסיפא**. מאלל שעושין מקמח קלי שנתיבש צתור ונותנין דבש לתוך התצביל: **שרגושי**. תרודין: **קליות**: **צוני**. מלות: **מתצבא**. דלאה: **כצוי** דרעיישא **דניסן**. צפיעי צק: **סוגיני דערבא**. קיסמין של ערבה: **ונכציה**. יעשה מהן גחלת ויללה צהן אותו צשר וניכול: **חמרא מרקא**. יין מווג: **כדי** לאכול בו. כל שהוא לפתן שיצורו סעודות: **כדי** לאכול הימנו. שיהו כל שמי הסעודות ממנו: **צשר חי** אינו לפתן וצעינן כדי לאכול ממנו: **צשר ללי**. פליגי ציה אי הוי ליפתן אי לא: **טפסקי**. חמיות: **גדי ענייס**. שלש על שלש מקבלין טומאה לעניים: **גדי עשירים**. שלשה על שלשה מקבלין טומאה אף לעשירים: ^{ה"ג}

אבביל זרתא אבל * אבביל זרתא לית לן בה אמר רב פפא לא אמרן אלא דלא אישתי שיכרא אבל אישתי שיכרא לית לן בה תנו רבנן לא יאכל אדם בצל מפני * נחש שבו ומעשה ברבי חגינא שאכל חצי בצל וחצי נחש שבו וחלה ונצה למות ובקשו חבריו רחמים עליו וחיה מפני שהשעה צריכה לו: א"ר זירא אמר שמואל שבר מערבין בו * ופוסל את המקוה בשלשת לוגין * מתקיף לה רב כהנא פשיטא וכי מה בין זה למי צבע * דתנן רבי יוסי אומר * מי צבע פוסלין את המקוה בשלשת לוגין אמרי התם מוא דצבעא מיקרי הכא שיכרא איקרי ובכמה מערבין סבר רב אחא בריה דרב יוסף קמיה דרב יוסף למימר בתרין רבעי שכרא * כדתנן * המוציא יין כדי מויגת הכוס ותני עלה כדי מויגת כוס יפה מאי כוס יפה כוס של ברכה ואמר ר"נ אמר רבה בר אבוב כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימוגנו ויעמוד על רביעית וכדרבא * דאמר רבא כל חמרא דלא דרי על חד תלת מוא לאו חמרא הוא וקתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעית וכל השופכין ברביעית מדהתם על חד ארבע הכא נמי על חד ארבע ולא היא התם הוא דבציר מהכי לא חשיב * אבל הכא * לא דעבידי אינשי דשתו כסא בצפרא וכסא בפניא וסמכי עילויהו תמרים בכמה אמר רב יוסף * תמרים בקב אמר רב יוסף מנא אמינא לה * דתניא אבל גרוגרות ושילם תמרים תבא עליו ברכה היכי דמי אילימא לפי דמים דאכל מיניה בוזא וקא משלם ליה בוזא מאי תבא עליו ברכה בוזא אבל בוזא קא משלם אלא לאו לפי מדה דאכל מיניה גריוא דגרוגרות דשויה זוזא וקא משלם ליה עליו ברכה אלמא תמרים עדיפי אמר ליה אבבי לעולם דאכל מיניה בוזא ומאי תבא עליו ברכה דאכל מיניה מידי דלא קפיץ עליה זבינא וקא משלם ליה מידי דקפיץ עליה זבינא * שתיתא אמר רב אחא בר פנחס תרי שרגושי כיסאני אמר אבבי תרי בוני דפומבדיתא * אמר אבבי אמרה לי אם הני כסאני מעלו לליבא ומבטלי מחשבתיא ואמר אבבי אמרה לי אם האי מאן דאית ליה חולשא דליבא לייתי בישרא דאטמא ימינא דדיכרא ולייתי כבווי דרעיתא דניסן ואי ליבא כבווי דרעיתא לייתי סוגיני דערבא וניכבביה וניכול ונשתי בתריה חמרא מרקא: אמר רב יהודה אמר שמואל * כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו כל שאינו ליפתן כדי לאכול הימנו בשר צלי רבה אמר * כדי לאכול בו ורב יוסף אמר כדי לאכול הימנו אמר רב יוסף מנא אמינא לה דהני פרסאי אבלי * טבבהי בלא נהמא אמר ליה אבבי * ופרסאי הוו * רובא דעלמא * והתנן * בגדי ענייים לעניים * בגדי עשירים לעשירים אבל

הגהות הב"ח
(א) נמי מתקיף לה רב כהנא וכו' מה כ"ל ומיתן פשיטא ממתק: (ב) רש"י ד"ה דלא אבביל זרתא שלא גדל לזרע צלל ועוד יש להן ארס סד"ד:
(א) נמי מתקיף לה רב כהנא וכו' מה כ"ל ומיתן פשיטא ממתק: (ב) רש"י ד"ה דלא אבביל זרתא שלא גדל לזרע צלל ועוד יש להן ארס סד"ד:

גליון הש"ס

נב" דלא אבביל זרתא. עיין מ"ט פ"ו מ"ד דשבת: שם אבביל. תוס' חולין נט ופ"ג ד"ה וכו' הרי הנה הגירסא כאן אפילו וכתבו דהו כמו אבביל:

מוסף רש"י

המוציא יין. מק, כדי מויגת הכוס. כשיעור שנותנין יין לזמן כוס להוסף עליו מים כהלכתו ולמוג אותו בהן (שבת עו:.) כוס של ברכה. מרוב המון העשירים תמרים יפסחו כדאמרינן בברכות (נא.) עיבוד ועיבוד היתה ושיעורו בו ומלל צריך שיהא בו רובע רביעית. יין חי רובע של רביעית הלוג, כדאמרינן בברכות (נא.) עיבוד ועיבוד על רביעית. הלוג (שבת עו:.) אבל גרוגרות. מלמס יעשים ושילם תמרים. חשופים מתמרים וממיה מרובים (פסחים לב.). שתייתא. מאלל העשו מקמח קליות ענמינשו צתור צדוד ששילס לחס (ברכות חח.). כסאני מעלו לליבא. קליות יפין ללג (ברכות חח:.)

רבינו הגנאל (המשך)
עליו ברכה. ונדחת זו הבריה שלו. פי שתייתא. אטוק. תרין שרגושי. הן מירדות קטנות אינן ידועות עכשיו. כיסאני תרי כוני. כוני נמי מירדות הן. כדאמרינן בברכות (נא.) פרוק (אלמנה ניוזנית ט) אבביל מעלו לליבא וכו' אמר רב יהודי שמואל כל כמות שהווא כדי לאכול לאהר. כדי לאכול בו ב' סעודות. וכל האכל כמות שהווא כדי לאכול לאכול. שתי סעודות. בשר חזי כדי לאכול הימנו, שתי סעודות. בשר צלי. בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי רב וכן לעירוב. וסבר תמרי דרעייף הן לא כל שכן. ומנא אמינא לה. דתניא אכל גרוגרות ושילם תמריין תבא

רבה אמר כדי לאכול בו. רב יוסף אמר כדי לאכול ממנו. דהא פירסיא [אכלין] טבחהי. פי' בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי לעיה אבבי ופרסאי הוו רובא דעלמא. כלומר מפני שהפירסיים אוכלין בשר צלי בלא פת נעשה לעולם כולו כמותם.

רבי ניסים גאון

שבר מערבין בו ופוסל את המקוה בג' לוגין. עיקר דיליה במסכת מקואות. ר' אליעזר אומר רביעית מים שאובין [בתחילה פוסלין את המקוה ושלשת לוגין על פני המים והחמים אומרים] בין בתחילה בין בסוף שיעורן בג' לוגין. ובמסכת עירובין בפרק א' העירו מפי פכ"צ מועין ואבטלין ששלשה לוגין מים שאובין פוסלין המקוה, ויאתה בגמ' ביציאות השבת. תרין כוני היה שמה שלמידה, ויאתה בכתובות בפרק אלמנה ניוזנית. באהרא דכילי בכנא כנא כנא בפרוטה.

רבינו הגנאל

דלא אפביל זרתא (ויחא). אבל אפביל לית לן בה. (א) פי' נחש של בצל העמוד שבתוכו שמתעגל בראשו כמין גבעול ומתקבץ בו זרע הצלל, אותו העמוד נקרא נחש של בצל. א"י זירא אמר שמואל שבר מערבין בו ופוסל את המקוה בג' לוגין. ואתקיף רב כהנא עליה הא פשיטא. מ"ש ממי צבע דתנן ר' יוסי אומר מי צבע פוסלין את המקוה בג' לוגין. ומשני איצטרך משום דהני מוא דצבעא מיקרי חמרא פוסלין שהן שאובין. אבל הא שיכרא מיקרי. שיעור שיכרא לעירוב בכמה. ואיתנין למירך תרי ריבועי שיכרא, שאם תמוגם יעמוד בשני לוגין על חד תמניא. בהוצאת פוסלין את המקוה רובע שבת המוציא רובע רביעית [חייב] נמצא שתי רביעיות של עירוב משונה חלקים כהוצאת שבת. דתנן המוציא יין כדי מויגת כוס, ואוקימנא ככוס של ברכה. ואמרינן כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימוגנו ויעמוד על רביעית. כדברא דאמר כל חמרא דלא דרי (מקבל) על חד תלת מוא לאו חמרא הוא. וקתני סיפא ושאר המשקין ברביעית. ומדהתם על חד ארבעה דאיתנין רביעיות בשני לוגין. ולא הוה חתם בצוי מהכי, מרובע רביעית. לא חשיב. אבל הכא גבי עירוב עבידי אינשי (רשוחא) [דשתת] כסא דשיכרא בצפרא, דהוא רביעית מווג, וכסא דשיכרא בפניא וסמכי עלויהו. תמרים בכמה. אמר רב יוסף קב. דייק רב יוסף מיהא דתניא אין פוחתין לעני בגורן מקב גרוגרות. ואמר רב וכן לעירוב. וסבר תמרי דרעייף הן לא כל שכן. ומנא אמינא לה. דתניא אכל גרוגרות ושילם תמריין תבא

רבינו הגנאל

רבינו הגנאל (המשך)
עליו ברכה. ונדחת זו הבריה שלו. פי' שתייתא. אטוק. תרין שרגושי. הן מירדות קטנות אינן ידועות עכשיו. כיסאני תרי כוני. כוני נמי מירדות הן. כדאמרינן בברכות (נא.) פרוק (אלמנה ניוזנית ט) אבביל מעלו לליבא וכו' אמר רב יהודי שמואל כל כמות שהווא כדי לאכול לאהר. כדי לאכול בו ב' סעודות. וכל האכל כמות שהווא כדי לאכול לאכול. שתי סעודות. בשר חזי כדי לאכול הימנו, שתי סעודות. בשר צלי. בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי רב וכן לעירוב. וסבר תמרי דרעייף הן לא כל שכן. ומנא אמינא לה. דתניא אכל גרוגרות ושילם תמריין תבא

רבה אמר כדי לאכול בו. רב יוסף אמר כדי לאכול ממנו. דהא פירסיא [אכלין] טבחהי. פי' בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי לעיה אבבי ופרסאי הוו רובא דעלמא. כלומר מפני שהפירסיים אוכלין בשר צלי בלא פת נעשה לעולם כולו כמותם.

רבינו הגנאל (המשך)
עליו ברכה. ונדחת זו הבריה שלו. פי' שתייתא. אטוק. תרין שרגושי. הן מירדות קטנות אינן ידועות עכשיו. כיסאני תרי כוני. כוני נמי מירדות הן. כדאמרינן בברכות (נא.) פרוק (אלמנה ניוזנית ט) אבביל מעלו לליבא וכו' אמר רב יהודי שמואל כל כמות שהווא כדי לאכול לאהר. כדי לאכול בו ב' סעודות. וכל האכל כמות שהווא כדי לאכול לאכול. שתי סעודות. בשר חזי כדי לאכול הימנו, שתי סעודות. בשר צלי. בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי רב וכן לעירוב. וסבר תמרי דרעייף הן לא כל שכן. ומנא אמינא לה. דתניא אכל גרוגרות ושילם תמריין תבא

רבה אמר כדי לאכול בו. רב יוסף אמר כדי לאכול ממנו. דהא פירסיא [אכלין] טבחהי. פי' בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי לעיה אבבי ופרסאי הוו רובא דעלמא. כלומר מפני שהפירסיים אוכלין בשר צלי בלא פת נעשה לעולם כולו כמותם.

רבינו הגנאל (המשך)
עליו ברכה. ונדחת זו הבריה שלו. פי' שתייתא. אטוק. תרין שרגושי. הן מירדות קטנות אינן ידועות עכשיו. כיסאני תרי כוני. כוני נמי מירדות הן. כדאמרינן בברכות (נא.) פרוק (אלמנה ניוזנית ט) אבביל מעלו לליבא וכו' אמר רב יהודי שמואל כל כמות שהווא כדי לאכול לאהר. כדי לאכול בו ב' סעודות. וכל האכל כמות שהווא כדי לאכול לאכול. שתי סעודות. בשר חזי כדי לאכול הימנו, שתי סעודות. בשר צלי. בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי רב וכן לעירוב. וסבר תמרי דרעייף הן לא כל שכן. ומנא אמינא לה. דתניא אכל גרוגרות ושילם תמריין תבא

רבה אמר כדי לאכול בו. רב יוסף אמר כדי לאכול ממנו. דהא פירסיא [אכלין] טבחהי. פי' בשר צלי, בלא נהמא. ואקשי לעיה אבבי ופרסאי הוו רובא דעלמא. כלומר מפני שהפירסיים אוכלין בשר צלי בלא פת נעשה לעולם כולו כמותם.

(א) נראה שחסי דבני רבינו וי"ל פ"ה לא יאכל כלל מפני נחש פי' נחש וכו'. (ב) דף טז: בונה גנאל.